

Szanowni Mieszkańcy,

Poniżej przekazujemy wytyczne Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na temat działań mających na celu przybliżenie wiedzy odnośnie zachowań w sytuacji pojawienia się wilków na terenach zamieszkałych oraz w celu zwiększenie akceptacji wilka.

Wilki, choć jest drapieżnikiem, który z racji swoich uwarunkowań (rozmiar, uzębienie, szybkość) z reguły boi się ludzi i unika z nimi kontaktu, z natury jest zwierzęciem płochliwym. Spotkania na linii człowiek - wilk mają więc charakter incydentalny i nie mogą być podstawą do podsycania negatywnych emocji lokalnych społeczności, czy podejmowania pochopnych działań zmierzających np. do eliminacji osobników w sytuacjach kiedy nie jest to zasadne. Oczywiście wszystkie niebezpieczne zdarzenia z udziałem wilków winny wymagać wyjaśnienia, a przede wszystkim natychmiastowej i zdecydowanej reakcji.

Wytyczne dotyczące postępowania przy spotkaniu z wilkiem

Jeżeli mieszkamy na skraju kompleksu leśnego, spacerujemy po lesie jako turyści lub w ramach czynności zawodowych, w stosunku do wilków i innych dzikich zwierząt należy przestrzegać następujących zasad:

- nigdy nie dokarmiać wilków,
- przetrzymywać odpady spożywcze w szczelnych, zamykanych pojemnikach, dotyczy to w szczególności odpadów mięsa i wędlin, które mogą zwabiać drapieżniki,
- nie pozostawiać resztek jedzenia w lesie, w koszach na parkingach leśnych, pod wiatami i winnych miejscach odpoczynku dla turystów, resztki jedzenia należy pakować i zabierać ze sobą, aby zwierzęta nie postrzegały ludzi jako dostarczycieli pokarmu.

Jeśli wilk zbliża się na odległość mniejszą niż ok. 30 m lub przygląda się zbyt długo należy podjąć następujące działania:

- unieść ręce i machać nimi szeroko,
- pokrzykiwać głośno, ostrym tonem w stronę wilka,
- rzucić w jego stronę przedmiotami będącymi w zasięgu ręki (np. grudy ziemi, kamienie),
- wycofać się spokojnie, można przyspieszyć po upewnieniu się, że zwierzę jest daleko,

Procedura postępowania w sytuacjach konfliktowych człowiek - wilk

(opracowane na podstawie: „Nowak S., Mysłajek R. W., Okarma H., Śmietana W, 2005, Analiza dotychczasowych rodzajów i rozmiaru szkód wyrządzanych przez wilki oraz stosowanie metod rozwiązywania sytuacji konfliktowych, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków”)

Miejsce bezpośrednich obserwacji wilków	Wygląd i zachowanie wilka	Zalecane działanie
W pobliżu (< 1 km) lub w obrębie dużego kompleksu leśnego lub na terenie z przewagą obszarów leśnych, Również sporadycznie w pobliżu zabudowań na tych terenach	Osobnik niesprawiający wrażenia chorego, oddala się od człowieka.	Sytuacja normalna, nie jest potrzebna interwencja.

Dowolne	Osobnik nie sprawia wrażenia chorego, nie ucieka przed jadącym pojazdem, np. biegnie obok	Sytuacja normalna, nie jest potrzebna interwencja.
W obszarze zabudowanym, nawet w mieście	Osobnik zdrowy, sprawia wrażenie przestraszonego (podwinięty ogon), zabłąkanego. Obserwacje (zdjęcia i filmy), nawet wielokrotne, dotyczą tego samego dnia, maksymalnie dwóch dni	Osobnik podczas dyspersji, zabłąkał się do miasta (np. szedł wzdłuż rzeki). Burmistrz podejmuje działania w celu umożliwienia opuszczenia gminy przez zwierzę. Jeśli jest taka konieczność odławia i wywozi zwierzę do najbliższego kompleksu leśnego (przez podmioty upoważnione przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska na podstawie art. 52 ust. 2 pkt. 3 uop).
Dowolne	Osobnik z wyraźnymi oznakami choroby (np. uszkodzenia ciała), ewentualnie z podejrzeniem wścieklizny, nie oddala się od ludzi, a nawet podchodzi na niedużą odległość, jest agresywny.	Sytuacja wymagająca uwagi. Rekomendowane jest wykonanie dokumentacji fotograficznej/filmowej zachowania, i przesłanie do eksperta, który potwierdza przynależność gatunkową oraz doradzi w trakcie podejmowania decyzji. W przypadku konieczności uśmiercenia zwierzęcia burmistrz występuje z wnioskiem o stosowne zezwolenie do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ) lub Ministra Środowiska (gdy zdarzenie ma miejsce na terenie parku narodowego) – w przypadkach nagłych może to być decyzja ustna. Po uśmierceniu należy zwierzę zważyć i wykonać szczegółową dokumentację fotograficzną, następnie przeprowadzić badanie w kierunku wścieklizny, a jeśli wynik jest negatywny, umożliwić właściwym, zainteresowanym podmiotom przeprowadzenie szczegółowej sekcji zwierzęcia dla ustalenia przyczyn nietypowego zachowania (w tym np. pobranie próby do analiz genetycznych)

Dowolne	Osobnik bez oznak choroby, przez dłuższy czas (kilka tygodni) regularnie widywany w pobliżu budynków mieszkalnych, nie atakuje zwierząt gospodarskich ale zbliża się do ludzi i wzbudza niepokój mieszkańców	Sytuacja wymagająca uwagi (pilnej) Rekomendowane przeprowadzenie inspekcji terenowej, instalacja wideopułapek i przygotowanie raportu w terminie do trzech dni. a) W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego burmistrz składa wniosek do GDOŚ o wydanie zezwolenia na odstępstwo od zakazu zabijania, b) w przypadku braku zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego, burmistrz składa wniosek do RDOŚ o odstępstwo od zakazu umyślnego płoszenia (np. przy użyciu broni z amunicją kulową lub innych środków) lub odłów (pozostawienie w niewoli albo też oznakowanie nadajnikiem GPS/GSM i przesiedlenie do najbliższego dużego kompleksu leśnego). Zarówno odłowiony osobnik jak i odstrzelony powinien zostać poddany badaniom weterynaryjnym, powinna zostać wykonana dokumentacja fotograficzna, pomiar wagi i parametrów ciała oraz powinny zostać pobrane próby do badań genetycznych (przez właściwy podmiot prowadzący takie badania). Analogiczna procedura na terenie parku narodowego prowadzona jest przez dyrektora parku
W pobliżu (< 1 km) lub w obrębie dużego kompleksu leśnego lub na terenie z przewagą obszarów leśnych	Wilki zaatakowały zwierzęta gospodarskie po raz pierwszy, lub ataki są sporadyczne	Hodowca natychmiast po stwierdzeniu szkody zabezpiecza ślady, składa niezwłocznie wniosek do regionalnego dyrektora ochrony środowiska o odszkodowanie. Hodowca wraz z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska ustala jakie w danym przypadku powinny być

		<p>zastosowane zabezpieczenia przed kolejnymi atakami. Ww. zabezpieczenia wykonywane są samodzielnie przez hodowcę lub na zasadach współdziałania z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.</p> <p>Analogiczna procedura na terenie parku narodowego wymaga udziału dyrektora parku narodowego zamiast regionalnego dyrektora ochrony środowiska</p>
Dowolne	Wilki często atakują zwierzęta gospodarskie	<p>Procedura zgłaszania szkód i ich szacowania, a także wykonywania odpowiednich zabezpieczeń taka sama jak powyżej. W przypadku wystąpienia powtarzających się co najmniej kilkukrotnie skutecznych ataków wilków na zwierzęta w jednym gospodarstwie należy przeanalizować przyczyny. Jeżeli ataki wilków nie są wynikiem zaniedbań hodowcy (takich jak pozostawianie zwierząt gospodarskich bez ochrony w nocy) poszkodowany (lub burmistrz gdy dotyczy to większej liczby poszkodowanych w danej gminie) występuje do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (lub Ministra Środowiska, gdy zdarzenie ma miejsce na terenie parku narodowego) z wnioskiem o wydanie zezwolenia na umyślne zabijanie wilków wyrządzających szkody</p>

W zakresie umyślnego płoszenia zezwolenia wydawane są przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie, zaś w zakresie umyślnego zabijania przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Zezwolenia takie mogą być wydawane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli wnioskowane działania nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony gatunków chronionych w tym przypadku wilka oraz przy spełnieniu jednej z przesłanek indywidualnych jak na przykład ograniczenie poważnych szkód w mieniu, czy zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa powszechnego. W przypadku, gdy zagrożenie jest realne oraz gdy spełnione są wszystkie przesłanki niezbędne do wydania zezwolenia nie ma przeciwwskazań, aby takie zezwolenie uzyskać. Niemniej jednak należy zaznaczyć, że

ewentualne zezwolenia wydawane są wyłącznie na wniosek podmiotu zainteresowanego uzyskaniem stosownego odstępstwa – w przypadku ograniczenia szkód powinna być więc to osoba poszkodowana lub władze wykonawcze gminy (np. wójt, burmistrz, prezydent miasta), natomiast w przypadku potrzeby wyeliminowania zagrożenia dla ludzi powinny być to władze wykonawcze (np. wójt, burmistrz, prezydent miasta). Należy również podkreślić, iż płoszenie zwierząt – powinno być jednym z pierwszych działań w celu zniechęcenia zwierząt do odwiedzania siedzib ludzkich. Dopiero gdy podjęte płoszenie nie przynosi efektów, można rozważyć eliminację problematycznego osobnika. Czynności płoszenia i niepokojenia są najmniej inwazyjną formą w zarządzaniu wolną populacją wilków oraz stanowią alternatywę dla bardziej restrykcyjnych sposobów jakim jest eliminacja. Czynności te mogą się przyczynić się do zwiększenia ostrożności wilka, przesunięcia jego terytorium, a co za tym idzie do redukcji liczby szkód oraz unikania zbliżania się do gospodarstw i ludzi.

W sytuacjach nagłych, wymagających natychmiastowej interwencji, tj. zagrażających życiu bądź zdrowiu ludzi lub zwierząt, kiedy obiektywnie wniosek nie może być załatwiony w formie pisemnej, ww. decyzje mogą być wydane ustnie (art. 14 § 2 kpa), po rozpatrzeniu wniosku złożonego drogą telefoniczną. W tym celu należy skontaktować się telefonicznie z Generalną Dyрекcją Ochrony Środowiska, pod numery telefonów podane na stronie internetowej urzędu lub Ministerstwa Środowiska (gdy zdarzenie ma miejsce na terenie parku narodowego).

Szkody wyrządzone przez wilki

Zgodnie z art. 126 ustawy o ochronie przyrody Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez m.in. wilki. Na wniosek poszkodowanego wypłacane są odszkodowania za szkody wyrządzone przez ten gatunek przez właściwego miejscowo regionalnego dyrektora ochrony środowiska (lub na terenie parku narodowego przez dyrektora tego parku). Procedura wypłacania odszkodowań została uregulowana w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2018 r. w sprawie szacowania szkód wyrządzonych przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową (Dz. U. poz. 645). Wzór formularza wniosku znajduje się na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Jeśli doszło do ataków wilków konieczne jest zabezpieczenie martwych zwierząt gospodarskich i wszelkich śladów zdarzenia oraz bezzwłoczny kontakt z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Rzeszowie (właściwym dla danego powiatu wydziałem RDOŚ). Warto podkreślić, że odszkodowanie nie przysługuje, jeżeli od zachodu do wschodu słońca zwierzę pozostawało bez bezpośredniej opieki.

Zasady postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji z udziałem wilka na terenie naszego miasta.

Organy samorządu zostały zobowiązane do monitorowania sytuacji, zbierania informacji o ewentualnym zagrożeniu i w razie jego wystąpienia do podejmowania odpowiednich czynności. Jeżeli zajdzie taka potrzeba będziemy występować do Regionalnego lub Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z wnioskami o zezwolenia na realizację czynności zakazanych w stosunku do wilka. Ważną rolę odgrywać tutaj będzie należyte dokumentowanie zdarzeń konfliktowych z udziałem wilka.

Właściwe rejestrowanie zdarzeń, a także zbieranie materiałów zdjęciowych i filmowych pomaga w podjęciu ewentualnej decyzji o odstrzale osobników wilka.

W przypadku wystąpienia nagłej niebezpiecznej sytuacji z udziałem wilka w Gminie Miejskiej Jarosław należy dokonać telefonicznego zgłoszenia na numer Straży Miejskiej - 986, w celu uruchomienia procedury.

Przypadki które należy zgłaszać to między innymi wilk na posesji prywatnej, między zabudowaniami, niereagujący na próby płoszenia.

W razie wystąpienia nagłego zdarzenia potwierdzonego zgłoszeniem mieszkańca, pracownik w formie ustnej informuje Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w celu uzyskania zgody na odstrzał.